

Friskolan vintergatan ekonomisk förening

Org.nr. 769606-5718

Beslut för grundskola efter tillsyn i Friskolan Vintergatan i Ljusdals kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Friskolan vintergatan ekonomisk förening att senast den **30 november 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Organisera undervisningen för samtliga elever så att de ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd samt ledning och stimulans. Detta ska ges i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för eleverna att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I detta ingår att de elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)
- Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot elever, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Åtgärder

- Tillförsäkra eleverna studiero på samtliga lektioner.

- Se till att personal vid skolenheten anmäler alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn.
- Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorn om angivna kränkningar mot elever och vidtar åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektor, tillsammans med lärare, analyserar elevernas resultat och måluppfyllelse på skolövergripande nivå.
- Utifrån analysen beslutar rektor om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Rektor dokumenterar analysen och de beslutade åtgärderna.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Säkerställa att samtliga elever får tillgång till personal med sådan kompetens, så att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen följer upp och sammanställer måluppfyllelse och resultat i förhållande till de nationella målen.
- Utifrån ett huvudmannaperspektiv analyserar huvudmannen vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen för verksamheten.
- Huvudmannen identifierar utvecklingsområden och beslutar vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Huvudmannen dokumenterar kvalitetsarbetet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brist/brister, men avstår med stöd av 26 kap. 12 § skollagen (2010:800) från att ingripa.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan vintergatan ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på grundskolenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att inte alla elever på Friskolan Vintergatan ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd eller ledning och stimulans i den omfattning som behövs för att eleverna ska få förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Arbetet vid så kallade hemstudiedagar en gång i veckan bygger på självstudier och genomförs inte under lärares ledning och kan därför enligt Skolinspektionen inte anses uppfylla kravet på aktivt lärarstöd för eleverna. Det finns även brister avseende studieron på lektionerna. Även om skolan har satt in vissa åtgärder för att förbättra studieron så varierar den betydligt mellan olika ämnen och klasser.

Vidare visar Skolinspektionens tillsyn att det systematiska kvalitetsarbete brister såväl på skolnivå som på huvudmannanivå. Visserligen följer rektorn respektive

huvudmannen upp resultat och måluppfyllelse, men dessa analyseras inte i tillräcklig omfattning på skolövergripande nivå. Det får till följd att de åtgärder som rektorn beslutar om för att utveckla verksamheten riskerar att bli mindre verkningsfulla, eftersom de saknar tydlig koppling till de faktiska utvecklingsbehoven.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Friskolan Vintergatan ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd eller ledning och stimulans i den omfattning som behövs för att eleverna ska få förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Utredningen visar att de elever som lätt når kunskapskraven från och med vårterminen i årskurs 7 får arbeta med skoluppgifter hemma en hel dag i veckan. Arbetet vid de så kallade hemsstudiedagarna bygger på självstudier. Även om eleverna planerar dagen tillsammans med sin mentor är lärares möjlighet att ge tydliga beskrivningar, förklaringar och instruktioner begränsad. Visserligen kan eleverna vid behov ta kontakt med läraren både genom lärportal, per e-post och telefon men Skolinspektionens utredning visar att detta sker på elevernas initiativ. Om eleverna inte hör av sig till läraren under dagen så försvårar detta lärarens möjlighet att ha överblick över de arbetsprocesser som sker i undervisningen och aktivt leda dessa. Det finns då inte heller någon möjlighet för läraren att genom en dialog med eleverna fånga upp deras frågor och öva deras förmåga att tänka kritiskt, självständigt formulera ståndpunkter och lösa problem. Utredningen visar även att inte alla elever får aktivt lärarstöd under de övriga skoldagarna då flera elever väljer att arbeta utanför klassrummet och har kontakt med läraren först om man har frågor.

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framgår att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I skolförordningen anges att eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Av intervjuer med lärare och elever framgår att en stor del av undervisningen är organiserad i form av självstudier, så kallade hemstudiedagar. De elever som klarar av att arbeta hemma får göra det en heldag i veckan från och med vårterminen i årskurs 7. Inför hemstudiedagarna gör eleverna en översiktlig planering över de ämnen och uppgifter som eleven ska arbeta med under dagen. Mentorn godkänner då elevens planering inom de olika ämnena. Lärarna berättar i intervju att eleverna börjar och avslutar dagen inom ett visst tidsspann genom att logg in/logga ut ur en portal. När

eleven är åter i skolan går läraren igenom hur det har gått för eleven. Även av intervju med elever framgår att de planerar sin hemstudiedag själv eller med hjälp av lärarna. Lärarna godkänner planeringen och om man vill ha hjälp under dagen så bokar man möte med läraren. Eleverna berättar att om läraren märker att man ligger efter så får man inte ha hemstudiedag.

Lärarna uppger i intervju att hemsstudiedagarnas syfte är att kunna styra resurser till de elever som behöver extra hjälp och som därför arbetar på skolan under hemstudiedagarna. Av huvudmannens skriftliga redovisning efter tillsynsbesöket framgår att syftet med "hemstudiedagarna" är att "eleverna ska få möjlighet att arbeta utifrån sina förutsättningar på den kunskapsnivå de befinner sig. De ska få individanpassad hjälp och stöd för att uppnå sina mål. Studiemotiverade elever ska få utmaningar för att utvecklas till sin fulla potential". Det är skolan som beslutar om eleven ska vara på skolan eller arbeta självständigt. Restlistan är enligt huvudmannen en god indikator på vilka elever som inte klarar av att arbeta självständigt. Undervisningen dessa dagar organiseras enligt huvudmannens redovisning på så sätt att elever som arbetar hemma ska ha tillgång till en lärare genom Hangout (en lärportal), mail eller telefon under dagen. Eleverna ska vid inlogg berätta vad de ska arbeta med under dagen och vid utlogg redogöra för vad de gjort.

Av intervju med eleverna framgår vidare att flera elever i ett antal ämnen väljer att arbeta i andra utrymmen än i klassrummet på grund av hög ljudnivå. Både elever och lärare menar i intervjuer att om eleven behöver hjälp kan man gå till läraren och fråga. De lärare som låter eleverna arbeta på andra ställen än i klassrummet berättar att eleverna får visa upp vad de har gjort när de kommer tillbaka till klassrummet och vid genomgångar märker läraren vad eleverna kan. En lärare säger dock att det inte känns optimalt att låta eleverna arbeta utanför klassrummet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Friskolan Vintergatan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Friskolan Vintergatan ekonomisk förening att fullgöra sina åtaganden och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Studieron måste förbättras

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Friskolan Vintergatan tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Även om skolan har satt in vissa åtgärder för att förbättra studieron så varierar den betydligt mellan olika ämnen och klasser. Skolan behöver intensifiera arbetet med att säkerställa att samtliga elever har studiero på skolan, eftersom studiero är en förutsättning för att eleverna ska kunna lära sig och nå så långt som möjligt i förhållande till utbildningens mål.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Av intervju med elever och av Skolinspektionens enkät framgår att studieron brister och så är särskilt fallet i vissa ämnen. Av den enkät som Skolinspektionen genomförde med elever i årskurs 9 hösten 2016 framgår att det samlade indexvärdet gällande studiero är 5,2 på en 10-gradig skala (10 är högst). I intervju berättar eleverna att studieron varierar beroende på ämne. Eleverna beskriver att i vissa ämnen är det "stökigt och högljutt", man leker och springer omkring. I ett annat ämne beskriver eleverna undervisningen i helklass som "kaos". Det kan vara så högljutt i klassrummet att eleverna väljer att arbeta i andra utrymmen. Eleverna berättar att "när det är kaos", bryr sig ingen om vad läraren säger och det är få som jobbar.

Elevernas bild av varierande studiero bekräftas även i intervju med lärare och Skolinspektionens enkät med pedagogisk personal. Enkätresultat visar att lärarna skattar studieron till 5,0 på en 10-gradig skala, vilket är en försämring med 1,3 från höstterminen 2013. Lärarna säger i intervjun att även om studieron överlag är bra så varierar den från grupp till grupp. Lärarna säger också att vissa elever kan störas när det pågår en debatt och det blir högre och högre volym. Vissa elever kan inte sitta stilla och petar på andra. "När de irriterar varandra flyttar man på eleverna" eller så får en elev som stör gå ut och komma tillbaka när den har lugnat ned sig. Lärarna berättar att i vissa ämnen får eleverna arbeta i till exempel biblioteket när de tycker att det är stökigt i klassrummet och vill få lugn och ro.

Rektorn berättar i intervjun att eleverna har olika syn på vad studieron innebär. Han menar att det inte är dåligt för arbetsron att ha "högt i tak" på vissa lektioner. Det har dock enligt rektorn satts in vissa åtgärder i några klasser, exempelvis handledning av lärare, och sedan dess har studieron ökat. Skolan har även anställt fler assistenter för att stödja eleverna, vilket enligt rektorn har lett till bättre studiero.

Skolans rutin för att anmäla kränkande behandling av elever brister

Skolinspektionen bedömer att skolans rutin för att personal ska anmäla alla händelser som rör kränkande behandling av elever till rektorn brister. I skolans "Likabehandlingsplan" anges att personal snarast ska kontakta elevens mentor och rektor när en elev blir utsatt för kränkande behandling. Varken rektorn eller huvudman har dock fått någon anmälan om kränkande behandling av elever. Detta leder till att huvudmannen inte får kännedom om alla händelser av kränkande behandling och kan då inte ta det övergripande ansvar som krävs.

Av skollagen framgår att lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens utredning visar att rutinen för att anmäla kränkande behandling av elever till rektorn respektive huvudman behöver förtydligas. I skolans "Likabehandlingsplan – plan mot diskriminering och kränkande behandling. Läsåret

2016-2017" anges att personal ska kontakta elevens mentor och rektor när de misstänker att en elev blir utsatt för kränkande behandling. Av intervju med lärare framgår att lärarna "tar tag i det som hänt" när de ser att en elev blir kränkt. Den som uppmärksammar kränkningen tar även kontakt med elevens mentor som ansvarar för att utreda och dokumentera kränkningen. Även kuratorn blir inkopplad vid kränkningar, säger lärarna. Någon anmälan till rektorn görs dock inte men eftersom det är en liten skola säger lärarna att rektorn "får veta allt som sker". Rektor uppger i intervju att han aldrig har fått någon skriftlig anmälan vilket kan bero på att det är otydligt hur man ska göra och att personalen kan ha uppfattat att det räcker med att fylla i anmälan till elevhälsoteamet. Rektor uttrycker att systemet behöver bli bättre gällande rutiner kring anmälan av kränkande behandling. Även representanter för huvudmannen säger i intervju att lärarna och kuratorn arbetar bra med alla ärenden, men också att huvudmannen inte har fått ta del av några anmälningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Friskolan Vintergatan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Friskolan Vintergatan ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Visserligen samlas resultaten in både avseende trygghet och kunskapsutveckling men utvecklingsarbetet på Friskolan Vintergatan grundar sig inte på en analys av skolans övergripande resultat. Dokumentationen av kvalitetsarbetet, inklusive analys och åtgärder, är inte heller tydlig och fyller inte avsedd funktion som verktyg i utvecklingsarbetet. Det får till följd att de åtgärder som rektorn beslutar om för att utveckla verksamheten riskerar att bli mindre verkningsfulla, eftersom de saknar tydlig koppling till de faktiska utvecklingsbehoven. Det innebär i sin tur att elevernas möjligheter till ökad måluppfyllelse genom en systematiskt förbättrad verksamhet begränsas.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionens utredning visar att lärarna inte i tillräcklig utsträckning medverkar i analysen av resultaten på skolövergripande nivå. Skolinspektionen konstaterar att

resultat vid skolenheten samlas in avseende bland annat elevernas kunskapsutveckling och trygghet. Detta framgår av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och av intervjuer med lärare och rektorn. Lärarna berättar i intervju att de utvärderar undervisningen efter prov, ett avslutat område och i slutet av varje termin, bland annat genom enkäter eller i dialog med eleverna. I kompletterande redovisning uppger lärarna att detta görs utifrån de "tre U.na": uppföljning, utvärdering och utveckling. Lärarna uppger också att de pratar om hur enskilda elever fungerar i olika ämnen. Däremot visar utredningen att resultaten på skolövergripande nivå inte analyseras i tillräcklig omfattning. Lärarna känner exempelvis till vilka elever som inte har behörighet att söka till gymnasiet men hur resultaten ser ut för övriga elever, det vet de inte. Lärarna säger i intervju att de inte pratar om resultaten på skolnivå. Det finns ingen gemensam dialog över mönster och trender gällande olika resultat. Även rektorn uttrycker i intervju att skolan behöver bli bättre på att analysera resultaten, exempelvis meritvärden, men att det har varit svårt eftersom personal har slutat. Rektorn uppger dock i kompletterande redovisning att all personal träffas två gånger i veckan för att diskutera vad som har hänt under veckan och vad som kommer att ske under nästkommande veckor. Enligt rektorn har man på veckomöten en stående punkt som handlar om elevärenden. På konferenser diskuterar man även "verksamheten, grupper eller elever, planerar eller utvärderar". Det framgår dock varken av intervjuer eller dokumentationen vilka frågor avseende resultat på skolövergripande nivå som personalen och rektorn utvärderar.

Av utredningen framgår vidare att det inte har fattats några beslut om utvecklingsåtgärder utifrån analysen av elevernas övergripande kunskapsresultat. På Skolinspektionens fråga om vilka insatser genomförs detta läsår för att utveckla verksamheten berättar lärarna att de har pratat om hur man ska förbättra arbetsmiljön för att lärarna inte ska sluta och att elevernas treveckors planering ska bli mer strukturerad. I informationsinhämtningen uppger rektorn att skolan vid flera tillfällen har arbetat med olika dokument och rutiner och förbättrat inre miljö, exempelvis köpt blommor och nya möbler. Av intervju med rektorn framgår att det fattas olika beslut om utvecklingsinsatser för enskilda elever.

Inte heller av den dokumentation som rektorn och huvudmannen har inkommit med avseende skolans systematiska kvalitetsarbete framgår det vilken analys eller åtgärder skolan har vidtagit utifrån resultaten på skolnivå. Skolinspektionen har tagit del av utdrag ur arbetslagsdokument och dokumentationen som finns i skolans kvalitetsmapp. I kvalitetsmappen som rektorn hänvisar till avseende skolans dokumentation av kvalitetsarbetet återfinns olika regler och riktlinjer, exempelvis plan mot droger och alkohol, arbetsmiljöpolicy, elevhälsoplan, krisplan och krishantering. Någon dokumentation av skolans resultat eller måluppfyllelse samt analys av dessa finns inte i kvalitetsmappen. Inte heller av anteckningar från arbetslagsmöten framgår vilka resultat lärarna har diskuterat utan handlar främst om löpande aktiviteter av verksamheten och organisation kring dessa.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Friskolan Vintergatan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Friskolan Vintergatan ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Friskolan Vintergatan får tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov inför val av framtida utbildnings- och yrkesval kan tillgodoses. Visserligen finns det en SYV-konsult (studie- och yrkesvägledare) som skolan köper in men utredningen visar att SYV-verksamheten främst är inriktat mot elever i årskurs 9. För eleverna i årskurserna 7 och 8 saknas en strategi vad gäller studievägledning, även om lärare arbetar med vissa SYV-frågor inom ramen för SO-undervisningen. Skolinspektionen vill betona att eleven redan tidigt under sin skolgång ställs inför valsituationer och behöver kunskaper och erfarenheter som underlag för sina val. Det är viktigt att det finns en övergripande planering för hur undervisning, information och vägledningssamtal kan bilda en helhet och en röd tråd för eleven.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Skolinspektionens utredning visar att det är främst elever i årskurs 9 som får tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning kan tillgodoses. Av informationsinhämtningen som Skolinspektionens har tagit del av inför tillsynen framgår att skolan köper in tjänsten från en konsult som är insatt i gymnasieskolans system och vet hur antagningsprocessen fungerar. Av intervjuer och dokumentationen framgår också att skolan genomför olika vägledningsinsatser för eleverna i årskurs 9. Vad gäller vägledning för eleverna i de övriga årskurserna uppger rektorn i intervju att årskurs 8 har fått en introduktion inför gymnasievalet och att lärarna arbetar med vissa SYV-frågor inom ramen för SO-undervisningen. Lärarnas uppfattning angående deras ansvar för studie- och yrkesvägledning varierar dock; någon lärare säger i intervju att för eleverna i årskurs 7 är SYV-kunskaperna inte aktuella eftersom valet inför framtiden ligger långt fram i tiden, en annan lärare säger att diskussioner vad gäller yrken och framtid ingår i kursplanerna för vissa ämnen. Lärarna uppger dock samstämmigt att eleverna i årskurs 7 och 8 inte har någon kontakt med SYV, vilket även bekräftas i intervju med elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Friskolan Vintergatan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Friskolan Vintergatan ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens kvalitetsarbete brister. Även om styrelsen samlar in vissa resultat, exempelvis avseende värdegrundsarbetet, så har uppföljningen avseende kunskapsresultat det senaste året avstannat. Därmed är underlaget inte tillräckligt för att kunna analysera resultaten, besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och planera för genomförande. Vidare saknar huvudmannen dokumentation av sitt kvalitetsarbete.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete genom att kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbeten till skollagen framgår bl.a. följande. Arbetet med att utveckla verksamheten är en process där analys och värdering bl.a. av skolans resultat och redan vidtagna åtgärder måste ligga till grund för beslut och åtgärder för förbättring. Det innebär att huvudmannen ska ha ett kvalitetsarbete med struktur, rutiner, processer och resurser, vilket är en förutsättning för ledning och styrning av verksamheten (prop. 2009/10:165 s. 304). Vidare framgår att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen av utbildningen, till exempel betygsstatistik och resultat i förhållande till nationella prov.

Av intervju med representanter från styrelsen och av informationsinhämtningen inför tillsyn framgår att huvudmannen inte följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat. Representanterna uppger att värdegrundsarbetet följs löpande upp av skolkurator och delges styrelsen men att uppföljning av kunskapsutvecklingen har avstannat. Representanterna berättar dock att de har tittat på statistiken i Skolverkets databas SIRIS men inte diskuterat vad resultaten beror på. Det finns inte heller någon dialog med rektorn kring verksamheten men styrelsen håller på att lägga upp en plan för det nu. Bland annat har styrelsen genomfört en personalenkät för att få en bättre bild av skolan och identifiera utvecklingsområden. Eftersom det saknas uppföljning och analys av kunskapsresultaten har huvudmannen inte heller kunnat besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder för att öka utbildningens kvalitet.

Av intervju och av korrespondens med huvudmannen framgår vidare att det systematiska kvalitetsarbetet inte har dokumenterats på ett sätt som ger en samlad bild av verksamheten. Det enda dokument som huvudmannen har inkommit med är sammanställning av resultat från personalenkäten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Friskolan Vintergatan ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att vid tiden för tillsynen saknades psykolog i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Av intervju med huvudmannen framgår att skolan köper in psykologkompetens vid behov, när det gäller enskilda elever. Rektorn och lärarna berättar dock i intervjuer att skolan inte har haft tillgång till psykolog under det senaste läsåret, trots att rektorn har försökt att hyra in sådan kompetens på timmar.

Efter tillsynsbesöket inkom huvudmannen med kompletterande uppgifter om att skolan nu har anställt en skolpsykolog. Psykologen kommer enligt redovisningen att delta i elevhälsans förebyggande arbete och ett första möte är inbokat på skolan då hon tillsammans med specialpedagogen ska hålla i handledning och frågestund för samtlig personal.

Motivering till avstående från ingripande

Eftersom Friskolan Vintergatan under handläggningstiden har anställt en psykolog och på så sätt vidtagit nödvändig rättelse avstår Skolinspektionen från att ingripa.

På Skolinspektionens vägnar

Mårten Petersson
Beslutsfattare

Kristine Brosjö
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Friskolan Vintergatan

Fakta om Friskolan Vintergatan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Friskolan vintergatan ekonomisk förening under våren 2017. Friskolan Vintergatan besöktes av Skolinspektionen den 16 mars 2017.

Friskolan Vintergatan är en fristående skola i Ljusdals kommun. Skolan drivs av Friskolan Vintergatan som är en ekonomisk förening (org.nr 769606-5718). Skolverket godkände den 23 januari 2002 Friskolan Vintergatan som en fristående grundskola för årskurserna 7-9 från och med läsåret 2002/2003. Enligt skolans egen uppgift har skolan vid tillsynstillfället 99 elever i årskurserna 7-9.

Måluppfyllelse

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) var det genomsnittliga meritvärdet 219,9 poäng läsåret 2015/16. Motsvarande resultat för riket var 224,1 poäng. Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen på Friskolan Vintergatan samma läsår var 72,4 procent. Detta resultat har sjunkit under de senaste fem åren. Nästintill samtliga elever var läsåret 2015/16 behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande och yrkesprogram.

Vidare framgår det att lägst betygspoäng hade eleverna i ämnen musik (10,7), teknik (10,6) och moderna språk (10,4). Högst betygspoäng i årskurs 9 var i ämnen bild (15,7) och idrott och hälsa (15,4).